

PREEK DOOR DE WEEK+ n.a.v. zondag 16 april 2023

Prediker: Remy Splinter

Titel: Op weg naar bevrijding

Bijbelgedeelte: Exodus 1:8-2:15 (NBV21)

NB. Wanneer dit bijbelgedeelte in de kring gelezen wordt, noteer dan wat jou daarin in het bijzonder aanspreekt of wat vragen oproept. Dat komt later terug bij de vragen)

⁸ Er kwam in Egypte een nieuwe koning aan de macht, die Jozef niet gekend had. ⁹ Hij zei tegen zijn volk: 'De Israëlieten zijn te sterk voor ons en te talrijk. ¹⁰ Laten we verstandig handelen en voorkomen dat dit volk nog groter wordt. Want stel dat er oorlog uitbreekt en zij zich aansluiten bij onze vijanden, de strijd tegen ons aanbinden en uit het land wegtrekken!' ¹¹ Er werden slavendrijvers aangesteld die de Israëlieten tot zware arbeid dwongen. Ze moesten voor de farao de voorraadsteden Pitom en Raämses bouwen. ¹² Maar hoe meer de Israëlieten onderdrukt werden, des te talrijker werden ze. Ze breidden zich zo sterk uit dat de Egyptenaren een afkeer van hen kregen. ¹³ Daarom beulden ze hen af ¹⁴ en maakten ze hun het leven ondraaglijk met zwaar werk: ze moesten stenen maken van klei en op het land werken, en ze werden voortdurend mishandeld.

¹⁵ Bovendien gelastte de koning van Egypte de Hebreeuwse vroedvrouwen, Sifra en Pua geheten, het volgende: ¹⁶ 'Als u de Hebreeuwse vrouwen bij de bevalling helpt, let dan goed op het geslacht van het kind. Als het een jongen is, moet u hem doden; is het een meisje, dan mag ze blijven leven.' ¹⁷ Maar de vroedvrouwen hadden ontzag voor God en deden niet wat de koning van Egypte hun had opgedragen: ze lieten de jongetjes in leven. ¹⁸ Daarom ontbood de koning de vroedvrouwen. 'Wat heeft dit te betekenen?' vroeg hij hun. 'Waarom laat u de jongens in leven?' ¹⁹ De vroedvrouwen antwoordden de farao: 'De Hebreeuwse vrouwen zijn anders dan de Egyptische: ze zijn zo sterk dat ze hun kind al gebaard hebben voordat de vroedvrouw er is.' ²⁰ God zegende het werk van de vroedvrouwen, zodat het volk zich sterk uitbreidde. ²¹ En omdat de vroedvrouwen ontzag voor God hadden, schonk Hij ook aan hen nakomelingen. ²² Toen gaf de farao aan heel zijn volk het bevel om alle jongens die geboren werden in de Nijl te gooien; de meisjes mochten in leven blijven.

^{2:1} Een man uit de stam Levi trouwde met een vrouw uit diezelfde stam. ² Zij werd zwanger en bracht een zoon ter wereld. Ze zag hoe mooi het kind was en hield het verborgen, drie maanden lang. ³ Toen ze geen kans zag haar zoon nog langer verborgen te houden, nam ze een mand van papyrus, bestreek die met pek en teer, legde het kind erin en zette de mand tussen het riet langs de oever van de Nijl. ⁴ De zus van het kind ging een eind verderop staan, om te zien wat er met hem zou gebeuren.

⁵ Even later kwam de dochter van de farao naar de Nijl om te baden, terwijl haar dienaressen langs de rivier heen en weer liepen. Zij ontdekte de mand tussen het riet en liet die door een van haar slavinnen halen. ⁶ Ze maakte de mand open en zag daarin het kind. Het jongetje huilde, en vol medelijden zei ze: 'Dat moet een Hebreeuws kind zijn.' ⁷ Toen kwam de zus van het kind haar vragen: 'Zal ik bij de Hebreeuwse vrouwen een voedster gaan zoeken om het kind voor u te voeden?' ⁸ 'Ja, doe dat maar,' antwoordde de dochter van de farao, waarop het meisje de moeder van het kind ging halen. ⁹ De dochter van de farao zei tegen de vrouw: 'Neem dit kind mee en voed het voor me. Ik zal u ervoor betalen.' De vrouw nam het kind mee en voedde het. ¹⁰ Toen het groot genoeg was, bracht ze het naar de dochter van de farao. Deze nam het kind aan als haar eigen zoon. Ze noemde hem Mozes, 'want,' zei ze, 'ik heb hem uit het water gehaald.'

¹¹ Toen Mozes volwassen geworden was, zocht hij op een dag de mensen van zijn volk op. Hij zag welke zware dwangarbeid ze verrichtten en was er getuige van dat een Hebreër, een volksgenoot van hem, door een Egyptenaar werd geslagen. ¹² Hij keek om zich heen, en toen hij zag dat er niemand in de buurt was sloeg hij de Egyptenaar dood; hij verborg hem onder het zand. ¹³ De dag daarop zag hij hoe twee Hebreeuwse mannen met elkaar op de vuist gingen. ‘Waarom sla je iemand van je eigen volk?’ vroeg hij aan de man die begonnen was. ¹⁴ Maar die antwoordde: ‘Wie heeft jou als leider en rechter over ons aangesteld? Wou je mij soms ook doodslaan, net als die Egyptenaar?’ Mozes schrok, hij dacht: Dan is het dus toch bekend geworden! ¹⁵ Toen de farao ervan hoorde, wilde hij Mozes laten doden. Daarom vluchtte Mozes voor de farao.

Bijzonderheden:

We zijn begonnen aan een nieuwe preekserie tot de zomer over het Bijbelboek Exodus, getiteld: Ik ben de Heer, uw God.
Woensdag 19 april start van de Alpha en de Beta Cursus.

*****

Beste kringleden, broeders en zusters in de Heer,

De titel van onze nieuwe preekserie ‘Ik ben de Heer, uw God’ komt uit Exodus 20:2 waar de Heer Zijn geboden aan het volk openbaar maakt. Hij begint met deze cruciale woorden: *“Ik ben de Heer, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd.”*

Hoe kijken wij naar het boek Exodus met zijn prachtige en spectaculaire verhalen? In tijd en afstand gemeten kan het misschien een mooie ‘ver-van-mijn-bed-geschiedenis’ lijken, maar in de diepere lagen kunnen we veel leren over hoe God regeert, ook als Hij niet aanwezig lijkt en hoe Zijn plan ondanks tegenwerkingen tóch doorgang vindt.

Maar Exodus gaat ook over mensen die onderweg zijn en fouten maken, zich richten op afgoden terwijl juist God hun Heer wil zijn en hen van afgoden wil bevrijden. Van alle goede en verkeerde dingen kunnen we leren, maar we slaan de plank mis wanneer we de verhalen uit het Oude Testament reduceren tot morele lessen of principes. Het verhaal van Exodus is niet alleen een inspirerend verhaal, het is een verhaal dat een voorafschaduwing is van het heilsplan van God die vervuld wordt in Christus: de ultieme bevrijding van zonde en dood.

Mooi om als kring de komende tijd samen op te trekken op de weg van de bevrijding en de diepere lagen ervan te ontdekken.

Een hartelijke groet van het PddW(+) team

*****

MOGELIJKE AANVULLENDE BIJBELLEZINGEN

Kies vóór de kringbijeenkomst welke je daarvan wilt lezen.

Genesis 3:8 en 3:15, Genesis 15:13-14, , Exodus 20:2-3, Lukas 24:13-27, Johannes 8:36, Romeinen 6:16-18 en 22, Romeinen 8:2 en 21, Galaten 4:7 en 5:1 en 5:13, Titus 2:11-14, Hebreëën 11:23-29

*****

ENKELE OPMERKINGEN

Het is gebruikelijk om in de nasleep van Pasen stil te staan bij de verschijning van Jezus aan twee leerlingen van Hem die we kennen als de Emmaüsgangers (Lukas 24:13-27). Ze herkenden Hem alleen niet en waren erg verward over wat er allemaal gebeurd was. Maar toen gaf Jezus hun onderwijs uit de Bijbel, over Zichzelf! En Hij begon bij Mozes en de Profeten. Zo willen ook wij stilstaan bij Mozes in onze nieuwe preekserie. Een prachtig en spectaculair verhaal!

Maar de hoofdrolspeler van het verhaal is niet Mozes, maar God. Daarom geven we de preekserie de titel: 'Ik ben de Heer, uw God'. Dit zijn woorden van God die Hij sprak na Zijn verschijning op de Sinaï waar Hij het volk de tien geboden geeft: "Ik ben de Heer, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd." Dit is het verhaal van God die trouw is aan zijn verbond aan Abraham, Zijn belofte om hem veel nakomelingen en land te geven (Genesis 12, 15 en 17). Hij is toegewijd aan Zijn volk en wil niets liever dan hun toewijding aan Hem, aan de Heer, hun God. Aan het begin van Exodus wordt een aantal mensen geïntroduceerd en daarmee een paar belangrijke thema's die door het boek lopen.

1. De onderdrukking van een koning

Het verhaal van Exodus gaat verder waar Genesis mee is geëindigd: het verhaal van Jozef. Hij werd uit jaloezie en haat verkocht door zijn broers om als slaaf te werken in Egypte. Op wonderlijke wijze werd hij onderkoning van Egypte en redde het volk van de hongersnood. Zo ook zijn eigen familie met wie hij herenigd werd. Zodoende mocht deze familie, bestaande uit zeventig mensen, wonen in Egypte. Maar deze familie groeide in 400 jaar uit tot een volk. Een koning die Jozef niet gekend had was nu aan de macht. Het maakte hem niet uit dat Jozef ooit onderkoning was geweest, het enige wat hij zag was de dreiging van een groeiend volk. Hij nam vreselijke maatregelen door het volk tot slaaf te maken en hun kinderen te doden.

We lezen hoe de koning slavendrijvers aanstelde om hun leven ondraaglijk te maken met slavenarbeid. Hij dwong hen om toegewijd te zijn aan hem als zijn dienaren. Het volk wordt vervolgens niet bevrijd om een vrij leven te leiden in de woestijn, maar om onder de heerschappij van een nieuwe Koning te komen. Mozes zou later niet tegen de koning zeggen: "Laat mijn volk gaan". Maar: "Laat mijn volk gaan *om God te aanbidden in de woestijn, om Hem te dienen, om Zijn volk te zijn.*" Ze worden niet bevrijd om vervolgens voor altijd in de woestijn te leven. Ze worden bevrijd zodat ze zich kunnen onderwerpen aan God en Hem kunnen aanbidden. Hier zien we een centraal thema wat geïntroduceerd wordt, namelijk dit: *als je iets of iemand anders dient dan de Heer, dan zul je altijd een slaaf blijven.*

Bevrijding is niet zoals in ons moderne denken: vrij om te doen wat je wil, eigen baas zijn en vooral niet iemand boven je hebben die jou zegt wat je moet doen. Zo kunnen we de indruk hebben dat we vrij zijn, terwijl we gebonden zijn aan wat dan ook wat we tot het centrum van ons leven maken. Iedereen leeft wel ergens voor, iedereen vindt zijn of haar zekerheid wel in iets of iemand. Wat het ook is wat je móet hebben om je goed te voelen over jezelf, dat is ten diepste de heer van je leven. Wat we dus leren van het verhaal van Exodus is dat het christelijke idee van bevrijding altijd eindigt in *onderwerping aan God*. Het doel is dat het volk bevrijd wordt van de koning *opdat* ze hun ware Koning kunnen dienen. Dat is het eerste thema: alleen als God het centrum is van je leven kun je waarlijk vrij zijn.

2. De toewijding van twee vrouwen

Op het eerste oog lijkt alles mis te gaan. De Israëlieten worden tot slaaf gemaakt, hun kinderen worden gedood en de enige persoon die er iets aan lijkt te kunnen doen, Mozes, verprutst het en vlucht weg naar de woestijn. De eerste twee hoofdstukken laten zien hoe alles in de soep loopt en hoe God daarin afwezig lijkt. Zijn naam wordt (bewust) bijna niet genoemd in deze twee hoofdstukken. Behalve bij de moedige daad van de twee vroedvrouwen: Sifra en Pua. Zij waren niet gehoorzaam aan de koning, omdat ze ontzag hadden voor God (1:17). Zij lieten de pasgeboren kinderen leven en werden er ook voor beloond. Hun namen worden genoemd, terwijl tot op de dag van vandaag men nog steeds proberen uit te zoeken welke farao dit nu geweest moest zijn. Dit laat zien wie de echte hoofdpersonen zijn in dit verhaal, simpele arme mensen met weinig status die ontzag hebben voor God. Dat zijn de mensen die God gebruikt, die God eert en zegent.

Maar verder zien we God niet terug in deze twee hoofdstukken en lijkt Hij afwezig. Ook als dingen tegenzitten in onze eigen levens, dan denken we dat God ons in de steek gelaten heeft. Maar een ander groot thema wat we hierin terug zien is dit: *God werkt door onze pijn en ellende heen en keert het kwade uiteindelijk ten goede*. Hoe Hij het kwade van mensen ten goede keert, zien we al terug in Genesis (zie Genesis 50:20). Zo ook het kwaad van de koning. Waar hij kleine kinderen in de Nijl laat gooien, is dat precies de manier waarop Mozes als kleine baby in zijn eigen huis terecht komt. Nadat hij de eerste jaren van zijn leven bij zijn eigen familie door mag brengen, wordt hij door de Egyptenaren grootgebracht en ontvangt hij ironisch genoeg de opleiding die hij nodig heeft om zijn eigen volk te bevrijden. Het kwade van de koning keert God ten goede.

We zien het ook in het leven van Mozes. Hij ziet hoe een Egyptenaar een van zijn mensen afbeult en slaat hem vervolgens dood. Uit angst voor de farao vlucht hij naar de woestijn en brengt hij daar veertig jaar door als herder. Maar juist in de woestijn leerde hij een les die hij niet had meegekregen in zijn opleiding: nederigheid. Zo gaat God zijn weg met Mozes ondanks dat hij het verprutste. God is soeverein en Zijn wil zal geschieden. Tegelijkertijd werkt Hij met mensen die ook een eigen wil hebben. Mensen met een levensverhaal, die doen wat ze doen om zoveel verschillende redenen. En vreemd genoeg wordt een mens vaak het meest gevormd in de woestijn. Juist als we God niet lijken te vinden, hoeven we niet in paniek te raken dat Hij er niet is. Het feit dat we Hem zoeken getuigt al van het feit dat Hij ons eerst gezocht heeft. Hij geeft ons dat verlangen om Hem te zoeken, maar Hij antwoordt alleen niet altijd zoals wij verwachten.

3. De geboorte van een bevrijder

In Exodus 2:2 lezen we dat Mozes' moeder Jochebed naar haar pasgeboren baby kijkt en zag 'dat het goed was'. Dit doet denken aan dezelfde woorden uit Genesis 1 waar God de schepping had gemaakt en zag dat het zeer goed was. Waar de mensheid de opdracht kreeg te heersen over de aarde, daar probeerde de farao te heersen over de mensen. Hij probeert te verwoesten wat God in Zijn goedheid zo mooi gemaakt en bedoeld heeft. Maar de bevrijder die God op het oog heeft wordt gered van zijn oordeel, hij wordt in een mand in de Nijl gezet. Alleen in de Hebreeuwse grondtekst wordt er niet over een mand gesproken, maar over een ark. Dit is de enige andere plek waar dit woord gebruikt wordt buiten het verhaal van Noach (Genesis 6-9). Zowel Noach als Mozes ontsnappen het wateroordeel in een ark en vinden zo een uitweg.

Zo zijn er veel dwarsverbanden tussen Exodus en Genesis, maar die zijn er ook met het Nieuwe Testament. Dat verhaal begint namelijk ook met een heerser die alle jongetjes van 2 jaar of jonger om laat brengen. Daar ontsnapt ook één kind die vervolgens opgroeit om zijn mensen te bevrijden. Dat is de persoon Jezus Christus. Het verhaal van Exodus is niet alleen een inspirerend verhaal, het is een verhaal die voorafschaduwing is van het heilsplan van God die vervuld wordt in Christus. Dat is het laatste thema: *Mozes wijst vooruit naar Jezus als de ultieme Bevrijder*. Dat wordt duidelijk in

Lukas 9 waar we lezen over de verheerlijking op de berg. Jezus ontmoet Elia en Mozes. In vers 31 lezen we: 'Ze spraken over het levenseinde dat Hij in Jeruzalem zou moeten volbrengen.' Het woord wat vertaald is als 'levenseinde' is letterlijk het woord in het Grieks: *exodus*. Ze spraken over de exodus van Jezus die Hij zou uitvoeren in Jeruzalem. Ze spraken over Zijn dood als de ultieme exodus, de uittocht uit de dood.

Daarom missen we de plank wanneer we Exodus alleen lezen om er morele lessen of principes uit te halen waarmee we een beter leven kunnen leiden. We hebben gezien dat je alleen vrij kunt zijn als je de Heer dient. Maar wanneer je geïnspireerd door Mozes op eigen kracht God gaat proberen te dienen, dan zul je gek genoeg nog steeds een slaaf zijn van je eigen prestatiedrang. Het is alleen wanneer je volledig kan vertrouwen op het volbrachte werk van Christus, dat je in staat bent om Hem te dienen als een vrij mens.

We hebben gezien dat God altijd werkt in je leven, ook als Hij afwezig lijkt. Maar wanneer je je aan dat principe vast probeert te houden in tijden van nood, dan blijft het te abstract en ongrijpbaar. Het is niet vol te houden om op eigen kracht om te geloven dat 'God vast wel een plan heeft met mijn leven en daar vertrouw ik dan maar op, ondanks dat ik er niks van zie'. Ook dit vertrouwen komt pas tot leven als je ziet hoe Jezus verlaten werd door Zijn eigen Vader aan het kruis. Hij kan niet alleen met ons meevoelen in onze eenzaamheid, Hij heeft ons ook gered van de eeuwige verlatenheid van God. Te midden van lijden heb je meer nodig dan een verstandelijke geloofsovertuiging dat het wel goed komt, je hebt een Persoon, in Christus, nodig die naast je komt staan. Zo wijst Mozes uit naar de ultieme Bevrijder die ons bevrijdt uit de slavernij van zonde en dood.

*****

LIEDEREN

683 – Heer, U bent mijn God

798 – Houd vol

420 – Geen andere naam

695 – Stil

Hillsong – In U weet ik wie ik ben

*****

GESPREKSVRAGEN

Onderstaande gespreksvragen zijn bedoeld als een voorzet voor de kringleider. *Bekijk welke je kunt gebruiken of kunt aanvullen met vragen die specifiek voor jouw kring of groep belangrijk kunnen zijn.*

1. Wissel uit wat jou in de dienst met name aansprak. Welke verandering brengt dit teweeg in jouw eigen geestelijk leven in navolging van Jezus? Denk daarbij ook aan wat jou in de Bijbeltekst en de preek van zondag opviel en aansprak. Als je daarin hebt ervaren dat de Heer tot je sprak, hoe zou je dan Zijn woord aan jou kunnen samenvatten?

2. Neem tijd om elkaar op te bouwen met het getuigenis van wat de Heer de laatste weken in je leven aan het doen is:

- a. in het lezen van de Bijbel (Woord);
- b. in de omgang met Hem in je gebedsleven (Gebed);
- c. in hoe je bidt en je jezelf openstelt naar mensen die Hem nog niet kennen (Zending);
- d. in hoe je bidt voor je mede-geloofsgenoten en hen zoekt te dienen in het geloof (Zorg);
- e. in hoe je tot zegen bent voor je leefomgeving, in de straat en je werk, in je sociale leven (Zegen).

3. Lees Exodus 1:8-2:15 (of een gedeelte ervan) en noteer wat jou daarin bijzonder aanspreekt of wat vragen oproept. Deel dat met elkaar.

4. *Als je iets of iemand anders dient dan de Heer, dan zul je altijd een slaaf blijven.*

Is er iets in jouw leven waar jij een slaaf van bent? Denk verder dan alleen 'verslavingen', maar aan iets of iemand wat jou vervulling geeft in het leven. Op welke manier probeer je God te dienen boven alles, inclusief jouw verlangens? Of om met de woorden van Paulus te spreken: hoe kun je een slaaf van Christus zijn (1 Korintiërs 7:22).

5. Als je nadenkt over 'Bevrijd leven', wat komt dan bij je naar boven? Was je ooit niet bevrijd en nu wel? Hoe ontstond dat bij jou?

6. God keert het kwade van mensen om tot het goede. (Hoe) heb je dit ervaren in je eigen leven? Voelt God soms afwezig in het lijden van het leven? Ervaar jij moeite als gebeden om belangrijke dingen lang niets lijken uit te halen? Hoe ga je daar mee om? Hoe helpt het lezen van Gods Woord daarbij?

7. Mozes wijst vooruit naar Jezus als de ultieme Bevrijder Jezus Christus. We missen de plank wanneer we verhalen uit het Oude Testament reduceren tot morele lessen of principes. Waarin ervaar je dat Christus jou heeft bevrijd? Hoe helpt dat jou om God juist met vrijmoedigheid te dienen?

*****

GEBEDSSUGGESTIE

Heer, U bent onze God en U heeft ook ons bevrijd, van zonde en dood door Uw Zoon Jezus, de ultieme Bevrijder! Wilt U ons helpen om geen andere heren te dienen in ons leven, om niets hier op aarde zo belangrijk te maken dat ons leven ervan af lijkt te hangen. Houd ons vast als het stormt in ons leven. Als we zelf geen uitweg meer zien, dan willen erop vertrouwen dat U de touwtjes in handen heeft. Zo willen we leven in ontzag voor U, wetende dat het niet afhangt van onze prestaties, maar van het volbrachte werk van Jezus. Leid ons in deze nieuwe preekserie, dat we mogen zien wie U bent, hoe we bevrijd kunnen leven in dienst van Hem die Zijn leven gaf voor ons. In Zijn naam bidden wij, in Jezus' naam, amen.

*****

